



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 198/06-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudcu Jána Auxta a sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej v konaní o sťažnosti N., spol. s r. o., so sídlom B., zastúpenej advokátom JUDr. J. S., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 1499/99 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo N., spol. s r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 1499/99 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 1499/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. N., spol. s r. o., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť N., spol. s r. o., trovy konania spolu v sume 6 825,40 Sk (slovom šesťtisícosemstodvadsaťpäť slovenských korún a štyridsať halierov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. J. S., P.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 198/06-10 z 8. júna 2006 prijal na ďalšie konanie sťažnosť N., spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 1499/99.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprS 285/06 z 28. júna 2006, v ktorom okrem iného uviedol:

„- Ide o skutkovo a právne zložitú vec, pričom vzhľadom na charakter sporu skutkové a právne zložitosti sa vzájomne prelínajú. Napr. posúdenie, či ide o hnutel'nú alebo nehnuteľnú vec, kto je oprávnený konať za navrhovateľa a pod.

- Procesné úkony predkladáme a je z nich zrejmé, že súd neustále a priebežne konal, povedal by som až nad rámec toho, čo má konať súd a čo účastníci.

- Prieťahy spôsobil aj samotný sťažovateľ, pretože nijak neprispel k efektívnemu prejednaníu veci, akoby mu neukončenie sporu vyhovovalo a ešte chce aj zadostučinenie za to, čo spôsobil sám. Prvýkrát sa meritórne k veci vyjadril až v odvolaní proti rozhodnutiu. Čiže celú dobu bol v zásade nečinný a vyčkával, ako vec skončí a po rozhodnutí podal odvolanie, kde konečne uviedol niečo meritórne. Očakávania sa splnili, odvolací súd vec zrušil. Pred tým prvý úkon bol námietka miestnej nepríslušnosti súdu.

Vzhľadom na energiu, akú súd venoval veci a akú účastníci a sťažovateľ, som presvedčený, že súd prieťahy v konaní nemal a nespôsobil.

Zmenu sudcu po odchode pôvodnej sudkyne na MD som riešil tak, že všetky veci som pridelil novému sudcovi zaradenému na obchodný úsek v roku 2006. Keby som ich pridelil zvyšným trom sudcom na úseku, čas prejednávania by sa oddialil.“

K vyjadreniu okresného súdu bolo pripojené stanovisko zákonného sudcu JUDr. J. M., v ktorom okrem iného uviedol:

„Vec mám pridelenú na rozhodnutie od 1. 1. 2006. Vzhľadom na potrebu prevziať celý senát 19 Cb a potrebu veci naštudovať popri rozhodovaní v trestných veciach, nemám subjektívny pocit mnou spôsobených prieťahov vo veci. Ide o skutkovo a právne zložitú vec, keď je rozporovaných viacero skutočností od ktorých závisí rozhodnutie vo veci a to najmä ustálenie osoby oprávnenej konať za navrhovateľa a otázky či prenajatá vec je hnutel'nosť či nehnuteľnosť.

Hoci odporca namieta, že konanie trvá už od 1999, sám sa k veci prvýkrát vyjadril až v roku 2001 podaním námietky miestnej nepríslušnosti Okresného súdu v Žiline a k meritu veci sa vyjadril až podaným odvolaním voči prvostupňovému rozsudku.

Vo veci je vytýčený termín pojednávania na 15. 8. 2006, preto prosím vrátiť spis čo najskôr ako to bude možné.“

Právny zástupca sťažovateľky sa k stanovisku okresného súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 20. júla 2006, v ktorom okrem iného uviedol:

„Nie je pravdou, ako sa uvádza v tomto stanovisku, že napr. posúdenie či ide o hnutel'nú alebo nehnuteľnú vec, kto je oprávnený konať za navrhovateľa, atď., by malo

tvoriť právnu a skutkovú zložitost' veci odôvodňujúcu trvanie sporu. Práve Okresný súd v Žiline o týchto uvádzaných skutočnostiach už právoplatne rozhodol Uznesením zo dňa 3. 1. 2005, ktoré sa stalo právoplatným a vykonateľným dňa 17. 2. 2005. Podľa § 170 ods. 1 O. s. p. je súd viazaný uznesením, len čo ho vyhlási. Nemožno preto týmito tvrdeniami odôvodňovať trvanie sporu, keďže práve o nich už takmer pred rokom a pol právoplatne súd rozhodol. Tiež z prehľadu procesných úkonov vyplýva, že za predchádzajúci rok došlo k vykonaniu úkonov – oznámení adresovaných jednotlivým súdom. Teda síce došlo k procesným úkonom, ktoré však podľa môjho názoru možno považovať za zbytočné vo vzťahu k predmetu konania, účastníkom a odstráneniu právnej neistoty, ktorá stále pretrvá trvaním tohto konania. Tieto úkony nesmerovali k naplneniu účelu občianskeho konania, pretože išlo o oznámenia adresované iným súdom.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti, k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. 19 Cb 1499/99 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Konanie sa začalo podaním žaloby 26. novembra 1999, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti výpovede z nájomnej zmluvy.

Do nariadenia prvého pojednávania, ktoré sa konalo 13. novembra 2001, okresný súd žiadal žalobcu o doručenie ďalších dokladov k žalobe, zisťoval údaje o účastníkoch konania prostredníctvom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Obchodného registra Slovenskej republiky, a žiadal o predloženie trestného spisu od orgánov činných v trestnom konaní. Pojednávanie po vypočutí žalobcu odročil na 14. december 2001, na ktorom vyhlásil rozsudok.

Dňa 25. októbra 2002 sťažovateľ proti rozsudku podal odvolanie a 23. januára 2003 bol spis predložený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozhodnutím z 30. apríla 2003 zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil 23. mája 2003 okresnému súdu na ďalšie konanie.

Po vrátení veci okresný súd žiadal účastníkov konania a Okresný súd Považská Bystrica o oznámenie stavu súvisiacich konaní a 3. januára 2005 zamietol návrh jedného zo zástupcov žalobcu z 25. októbra 2000 na zastavenie konania.

Pojednávania, ktoré sa mali konať 23. marca a 6. apríla 2005, boli preročené na 15. apríl 2005. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito bez vykonania dokazovania. Dňa 22. júna 2006 okresný súd určil termín pojednávania na 15. august 2006, ktoré odročil na 24. august 2006, a toto pojednávanie bolo odročené na 7. november 2006.

III.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétne posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoľeným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry

(napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa troch základných kritérií, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania, 3) spôsob, akým v konaní postupoval súd. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, konanie o určenie neplatnosti výpovede z nájmovej zmluvy tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, spory o takéto nároky nie sú výnimočné a právne zložité a všeobecné súdy majú dostatok skúseností s ich prerokúvaním a rozhodovaním pričom existuje k nim i dostatok judikatúry. Námietku okresného súdu, že ide o skutkovo a právne zložitú vec (posúdenie, či ide o hnutelnú alebo nehnuteľnú vec, kto je oprávnený konať za navrhovateľa...) ústavný súd v tejto súvislosti neakceptoval, pretože vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a výsledkov dokazovania ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali takmer sedemročný priebeh konania jeho zložitou.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky (v konaní pred okresným súdom v procesnom postavení žalovanej) ústavný súd nezistil, že by sťažovateľka ovplyvnila doterajšiu dĺžku tohto konania. Sťažovateľka sa síce bez ospravedlnenia nezúčastnila prvého pojednávania 13. novembra 2001 a neprevzala ani zásielku okresného súdu, ktorou bola predvolaná na pojednávanie konané 14. decembra 2001, ale tieto okolnosti nemali podstatný vplyv na priebeh konania, pretože okresný súd na týchto pojednávaniach konal v jej neprítomnosti a vyhlásil i rozsudok. Ústavný súd preto neakceptoval stanovisko okresného súdu, že prietahy v konaní spôsobili najmä samotná sťažovateľka.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 1499/99, pričom vzniknuté prietahy posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu prvé obdobie nečinnosti od vyhlásenia rozsudku (14. decembra 2001), do 14. novembra 2002, keď zaslal rovnopis odvolania na vyjadrenie žalobcovi (nečinnosť 11 mesiacov) a druhé obdobie od vrátenia veci

z krajského súdu (11. júla 2003), až do rozhodovania o sťažnosti na ústavnom súde (nečinnosť 36 mesiacov), keď okresný súd urobil iba také jednoduché úkony, ako výzvy Okresnému súdu Považská Bystrica o oznámenie stavu súvisiacich konaní, preročil dve pojednávania v marci a apríli 2005 na 15. apríl 2005, ktoré odročil na neurčito bez vykonania dokazovania, a tiež rozhodol 3. januára 2005 o návrhu na zastavenie konania podaného už v októbri 2000.

Ďalej treba uviesť, že hoci okresný súd v decembri 2001 rozhodol, jeho rozhodnutie bolo v apríli 2003 krajským súdom z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu vo veci zrušené, a do dňa prejednávania sťažnosti ústavným súdom konanie nebolo právoplatne skončené. Z toho vyplýva, že okresný súd počas takmer sedemročného obdobia nedokázal organizovať procesný postup plynulo a efektívne tak, aby odstránil stav právnej neistoty sťažovateľky. Preto ústavný súd neakceptoval vyjadrenie predsedu okresného súdu, že v konaní neboli spôsobené zbytočné prietahy zo strany okresného súdu.

Vychádzajúc z týchto skutkových zistení ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 1499/99 porušené.

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu vo veci sp. zn. 19 Cb 1499/99 konať bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk, ktoré odôvodnila najmä tým, že počas sedemročnej doby súdneho konania sa nachádza v stave právnej neistoty.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku a stav konania okresného súdu, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 19 Cb 1499/99, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 50 000 Sk pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. S. Sťažovateľka požadovala úhradu trov konania spolu 9 077 Sk za dva úkony právnej služby po 3 650 Sk, 2 x režijný paušál po 164 Sk a k tomu 19 % DPH.

Pri určení náhrady trov vychádzal ústavný súd z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu sťažovateľke priznal podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s ustanoveniami vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, každý v sume 2 730 Sk, k tomu 19 % DPH v sume

1037,40 Sk a 2 x režijný paušál po 164 Sk. Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania v celkovej sume 6 825,40 Sk.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2006